

Vadan och varthän?

Det finns en del masochistiskt lagda socialdemokrater som stönar plågat när socialdemokratins höga sifosiffror kommer på tal. De tycks nästan längta tillbaka till den omprövningens tid då SIFO gav dem mindre än 30 procent. Med avund i stämman berömmar de moderaterna: en bra partiledare, ett tydligt budskap, en kreativ idéutveckling, en stark partiorganisation och många sidosorganisationer som bidrar till att driva diskussionen framåt.

Bilden av "Parti i medvind" var ännu tydligare för några år sedan. Då hade moderaterna förändringsinitiativet i sin hand, Bildts och Westerbergs sex punkter blev till Ny start för Sverige och Den enda vägen. Det låg något avsiktligt ödesbestämt i budskapet — oavsett vad man ansåg skulle detta bli den kommande politiken. Socialdemokratin tycktes utslagen och moderaterna framtonade medvetet som synonymt med framtiden. Andelen sympatisörer bland ungdomar var mycket hög, Carl Bildt hade på egen hand stakat ut 1990-talets Europa-väg och partiet framställde sig som de naturliga svenska arvtagarna till den politik som under 1980-talet burit upp de reaganska och thatcherska framgångarna. Tillväxt och dynamik skulle åstadkommas genom skattesänkningar, privatiseringar och ett gynnsamt företagarklimat.

Att de senare elementen i framgångsbilden flagnat något är otvetydigt. Moderaternas andel bland ungdomar är inte längre exceptionellt hög, Europa-vägen visade sig betydligt slingrigare än väntat och tillväxt och företagande dröjer.

Men hur är det med de inslag som fortfarande orsakar avundsamma blickar? Det går att måla i ljusa färger: Moderater-

na har en osedvanligt duglig partiledare och regeringschef som åtnjuter förtroendet långt utanför de egna leden. Ett hyggligt intakt politiskt arv, en partiorganisation som i varje fall jämfört med övriga partier (inte minst det ekonomiskt blödande socialdemokratiska partiet) är stabil, och en nyligen inledd, vital diskussion om ett nytt program, kan också ge parti-sekreteraren illusioner om en ljus framtid.

Men det finns moln på den moderata himlen. Liksom Fälldins centerparti en gång, har moderaterna nu fått erfara att priset för statsministerämbetet i en koalition är högt. Det dominerande partiet får statsministerposten, men får också göra förhållandevis större uppoffringar för regeringskoalitionens sammanhållning och harmoni.

En styrka för moderaterna har alltid varit att de dels har haft en klar och konsekvent analys av vad som felar Sverige och dels ett välfyllt skafferi av politiska förslag som väntar på att prövas. Nu befinner sig Sverige i ett sådant läge att varje analys måste förses med många och invecklade utvecklingar. Samtidigt har moderaterna hunnit så långt med sina lösningar att dessa inte kan fungera som politiska visioner, men samtidigt inte hunnit så långt att de kan visa på politiska resultat. Det senaste året har varit en stor framgång för moderaternas förmåga till statsmannakonst. Men det har delvis skett till priset av försummad partipolitik.

Ett växande bekymmer är också den åldrande partiapparaten. Medelåldern bland partiets medlemmar är — undantaget MUF — över 60 år! Under lång tid har man inte förmått rekrytera nya krafter i tillräcklig utsträckning och organisationen riskerar så småningom förlora kon-

takten med samhällsutvecklingen. När MUF dessutom i huvudsak består av MSU:are, dvs personer yngre än 20 år, innebär det att partiet i praktiken saknar dagens yrkesaktiva generationer bland sina aktiva medlemmar.

Vid sidan av partiet har organisationer som Timbro, Ekonomifakta, Skattebetalarna, Studentförbundet och andra spelat en välbekant och betydelsefull roll för idéutveckling, opinionsbildning, utbildning, rekrytering och inte minst som kontaktyta till företag, universitet och organisationer. Några av dessa har med tiden tyvärr förlorat delar av sin vitalitet och förmåga till nytänkande. Problematisk är också den begynnande klyftan mellan dem som är utanför regeringskansliets väggar och dem som finns innanför. Det finns förstås psykologiska orsaker: politikens utanförskap kan kännas bittert för många, och den känner sig gärna missförstådd som anser sig ha axlat ett ansvar andra inte inser vidden av. Motgångar göder självfallet dessa frön till osämja.

Men det är inte bara psykologi. Det verkar också som om den politiska kompassnålen betar sig litet underligt. Oron i de politiskt närstående nätverken har sin grund i en genuin osäkerhet om moderaternas politiska strategi för den närmaste framtiden men också för resten av 1990-talet. Ett antal strategiska frågor pockar på svar:

— I flera år var försvaret av den fasta växelkursen en central del i den ekonomisk-politiska förkunnelsen. Men det var

också en svårbegriplig och kontroversiell ståndpunkt. Vilka signaler skickar det då att i praktiken rycka på axlarna när försvaret klappar ihop, fortsätta som förut, och till och med — som Carl Bildt i SvD — hävda att förutsättningarna för framgång nu var *större* än förut — låt vara i det korta perspektivet.

— För många som fostrats i Gösta Bohmans parti kändes nog nödvändigheten av att samarbeta med socialdemokratin om Sveriges ekonomiska framtid som tveksam. Nu tycks det åter plötsligt mindre nödvändigt och osäkerheten kring partiledningens ståndpunkt växer: Anser man fortfarande att samarbete med socialdemokratin framöver är mer fruktbart än att försöka samla borgerligheten (inklusive ny demokrati) bakom en strategi för ett liberalare Sverige?

— Under lång tid har moderat retorik handlat om det riktiga i en stark men begränsad stat. Vilka signaler sänder det då när man höjer skatter och skär ner polisutbildningen, samtidigt som de offentliga utgifterna nästa år beräknas nå all time high med svårslagna (?) 72 procent av BNP?

Det finns tyvärr fler frågor av samma art. Partistämman nästa år är ett givet tillfälle att rätta ut en del frågetecken och linjera upp strategin för de kommande åren. Men frågan är om det går att vänta så länge, och om inte statsministern redan nu måste börja visa att han är partiledare också.